

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
«Історія германських мов (німецька)»**

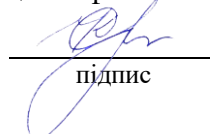
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки (шифр і назва)
спеціальність	035 Філологія (шифр і назва)
освітня програма	Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова; Німецька мова та література і переклад (шифр і назва)
спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри

німецької філології та перекладу

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2022 року

Завідувач кафедри німецької філології та перекладу

підпис

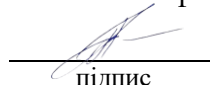
Сергій КРИВОРУЧКО
ім'я, прізвище

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією

факультету іноземних мов

Протокол № 5 від « 26 » серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

підпис

Анна КОТОВА
ім'я, прізвище

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна».

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Історія германських мов (німецька)». Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів складає 3 кредити (денна форма), 5 кредитів (заочна форма). Обсяг самостійної роботи на денному відділенні складає 58 години, на заочному – 140.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

	Денна	Заочна
Тема 1. Предмет історії німецької мови	2	8
Тема 2. Сучасна німецька мова	2	8
Тема 3. Дописемний період	2	8
Тема 4. Основні риси прагерманської мови	4	9
Тема 5. Давньовірхньонімецький мовний простір	4	9
Тема 6. Розвиток фонетичної системи давньовірхньонімецької мови: вокалізм	4	9
Тема 7. Розвиток фонетичної системи давньовірхньонімецької мови: консонантизм	4	9
Тема 8. Розвиток граматичної будови німецької мови в давньовірхньонімецький період. Іменник	4	9
Тема 9. Артикль і прикметник в давньовірхньонімецький період	4	9
Тема 10. Числівник і займенник в давньовірхньонімецький період	4	9
Тема 11. Дієслово в давньовірхньонімецький період	4	9
Тема 12. Будова речення в давньовірхньонімецькій мові	4	9
Тема 13. Розвиток лексичної будови давньовірхньонімецької мови	4	9
Тема 14. Створення письмового варіанта німецької національної мови у середньовірхньонімецький період	4	9
Тема 15. Розвиток системи німецької мови в середньовірхньонімецький період	4	9
Тема 16. Розвиток німецької мови в ранньонововірхньонімецький і нововірхньонімецький періоди	4	9
Усього годин	58	140

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне)	Кількість годин (заочне)
1.	Розглянути поняття синхронії та діахронії у працях Ф. де Сосюра, здобутки порівняльного методу в мовознавстві. Вивчити суспільно-історичну періодизацію історії німецької мови.	2	8
2.	Порівняти особливості німецької мови в Австрії, Швейцарії, Люксембурзі. Прослухати записи на територіальних діалектах німецької мови.	2	8
3.	Порівняти класифікації германських діалектів Плінія і Енгельса. Ознайомитися з історією Франкської імперії та Великої Римської Імперія Германської нації.	2	8
4.	Розглянути основні риси прагерманської мови, зокрема: основні фонетичні тенденції прагерманської мови та її наслідки, германський пересув голосних, морфологічну й синтаксичну системи і лексичний склад прагерманської мови.	4	9
5.	Ознайомитися з давньоверхньонімецьким мовним простором. Вивчити часові межі давньоверхньонімецького періоду. Розглянути форми існування мови, розвиток писемності, давньоверхньонімецькі територіальні діалекти. Ознайомитися з мовними пам'ятками цього періоду.	4	9
6.	Розглянути давньоверхньонімецькі процеси монофтонгізацій і дифтонгізації, редукцію голосних, різновиди чергування.	4	9
7.	Розглянути особливості давньоверхньонімецького консонантизму. Дослідити на мапі розповсюдження II пересуву приголосних.	4	9
8.	Розглянути систему іменника в давньоверхньонімецький період, зокрема типи відмінків і основотвірні суфікси.	4	9
9.	Розглянути розвиток означеного артикля в давньоверхньонімецький період, два типи відмінювання прикметників.	4	9
10.	Вивчити відмінювання особових, присвійних та зворотних займенників, кількісні й порядкові числівники.	4	9
11.	Вивчити будову дієслова в давньоверхньонімецький період, чотири форми сильних й слабких дієслів. Розглянути категорії часу, стану, способу дієслова.	4	9
12.	Ознайомитися з будовою речення в давньоверхньонімецькій мові. Порівняти просте й складне речення. Розглянути порядок слів, члени речення. Прослідкувати розвиток сполучників.	4	9
13.	Ознайомитися з лексичною будовою давньоверхньонімецької мови. Вивчити основні пласти лексики в давньоверхньонімецькій мові.	4	9
14.	Дослідити розвиток системи німецької мови в середньовісній період. Порівняти територіальні діалекти у середньовісній період.	4	9
15.	Розглянути створення письмового варіанта німецької національної мови. Ознайомитися з реформацією. Вивчити біографію Мартіна Лютера.	4	9
16.	Дослідити розвиток німецької мови в ранньоновісній періоді. Порівняти реформи правопису.	4	9
	Усього	58	140

Вимоги до студентів:

Під час виконання самостійної роботи студенти мають навчитися користуватися етимологічним словником німецької мови; перекладати із словником тексти на давньо- та середньовісньонімецькій мові; пояснювати граматичні особливості сучасної німецької мови певними історико-мовними процесами.

Форми контролю та критерії оцінювання.

Завдання, винесені на самостійну роботу студентів, включені в тестові завдання для оцінювання роботи студентів у семестрі, та в білети для оцінювання на семестровому екзамені. Відповідні критерії оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Прогнозований результат. У результаті самостійної роботи студенти мають зокрема:

знати основні періоди історії німецької мови; зумовлені взаємодію внутрішніх і зовнішніх чинників загальні й специфічні особливості розвитку німецької мови від перших пам'яток до сучасного стану; характерні особливості фонологічної системи, граматичної будови й лексики німецької мови кожного періоду та у історичній динаміці;

вміти користуватися етимологічним словником німецької мови; перекладати із словником тексти на давньо- та середньовісньонімецькій мові; пояснювати граматичні особливості сучасної німецької мови певними історико-мовними процесами.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми студенти мають досягти наступних програмних результатів:

ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3. Організовувати процес свого навчання та самоосвіти.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН8. Знати та розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН14. Використовувати німецьку мову в письмовій формі, у різних у науковій сфері життя.

ПРН16. Знати та розуміти основні поняття, теорії та концепції германської філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Список літератури

Основна література

1. Бублик В. Н. Історія німецької мови. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2004. 216 с.
2. Левицький В. В. Історія німецької мови: посібник для студентів ВНЗ. Вінниця: Нова книга, 2007. 214 с.
3. Moser H. Deutsche Sprachgeschichte: Mit einer Einführung in die Fragen der Sprachbetrachtung. 6. Aufl. Berlin: De Gruyter, 2011. 228 S.
4. Schmid H. U. Einführung in die deutsche Sprachgeschichte. Stuttgart: Metzler, 2017. 314 S.
5. Speyer A. Deutsche Sprachgeschichte. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2010. 128 S.

Допоміжна література

1. Безугла Л.Р. Адресатні займенники української, російської, англійської і німецької мов з позицій історичної дискурсології // Когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. С. 9–12.
2. Буніятова І. Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV–XIII ст.). Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. 328 с.
3. Таранець В. Г. Діахронія мови. Одеса: Друкарський Дім, 2008. 232 с.
4. Романова Н. В. Поетичні погляди давніх германців на світ та емоції: семантико-етимологічне дослідження. Херсон: Айлант, 2017. 180 с.
5. Besch W., Betten A., Reichmann O., Sonderegger S. Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Erforschung. 2., vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. 1. Teilband. Berlin; New York: de Gruyter, 1998. 1014 S.
6. Besch W., Betten A., Reichmann O., Sonderegger S. Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Erforschung. 2., vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. 2. Teilband. Berlin; New York: de Gruyter, 2000. 1015–2190 S.
7. Besch W., Betten A., Reichmann O., Sonderegger S. Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Erforschung. 2., vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. 3. Teilband. Berlin; New York: de Gruyter, 2003. 2191–3001 S.
8. Besch W., Betten A., Reichmann O., Sonderegger S. Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Erforschung. 2., vollständig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. 4. Teilband. Berlin; New York: de Gruyter, 2004. S. 3001–3734
9. Bezugla L. Anredepronomen im Deutschen, Englischen, Ukrainischen und Russischen: eine soziolinguistische und soziokulturelle Betrachtung // Der Sprachdienst. 2017. Heft 3. S. 145–154.
10. Braune W., Reiffenstein I. Althochdeutsche Grammatik. 15. Aufl. Tübingen: Niemeyer, 2004. 394 S.
11. Cherubim D., Jakob K., Linke A. Neue deutsche Sprachgeschichte: Mentalitäts-, kultur- und sozialgeschichtliche Zusammenhänge. Berlin: De Gruyter, 2012. 415 S.
12. Ernst P. Deutsche Sprachgeschichte. Eine Einführung in die diachrone Sprachwissenschaft des Deutschen. Wien: WUV, 2006. 254 S.
13. Hartmann S. Deutsche Sprachgeschichte: Grundzüge und Methoden. Tübingen: Francke, 2018. 376 S.
14. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Bearb. von Elmar Seebold. 24. durchgesehene und erweiterte Aufl. Berlin, New York: de Gruyter, 2002. 1023 S.
15. Lass R. Historical Linguistics and Language Change. Cambridge: CUP, 1997. 423 P.
16. Lexer M. Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. Stuttgart: Hirzel, 1992. 506 S.
17. Maxymtschuk, Bohdan; Petrashchuk, Natalija. Lehr- und Übungsbuch zur Geschichte der deutschen Sprache. Lwiw, 2003. 183 S.
18. Paul H. Wiehl P., Grosse S. Mittelhochdeutsche Grammatik. 23. Aufl. Tübingen: Max Niemeyer, 1989. 645 S.
19. Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch. Tübingen: Niemeyer, 1995. 444 S.
20. Stedje A. Deutsche Sprache gestern und heute: Einführung in die Sprachgeschichte und Sprachkunde. München: Fink, 1996. 299 S.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Дохристиянський і середньовічний період в історії германських мов. Література. Культура. міфологія. релігія. www.anglo-saxon.demon.co.uk
2. Енциклопедія Wikipedia. Online. <http://ru.wikipedia.org/wiki>
3. Deutsche Sprachgeschichte – Online Lernen. URL: <https://www.schuelerhilfe.de/online-lernen/2-deutsch/17-klasse-11-13/129-sprachwissen/994-deutsche-sprachgeschichte>
4. „Sprechen sie Deutsch?“ – Eine kurze Zusammenfassung der deutschen Sprachgeschichte. URL: <https://www.deutsch-als-fremdsprache-lernen.de/deutsche-sprachgeschichte-zusammenfassung-indogermanische-westgermanische-sprache/>